

VÅRT SVARTÅDALEN

Nyhetsbrev för dig som bor i Svartå dalen. Ges ut av Svartådalens Bygdeutveckling • www.svartadalen.se • november 2023

PÅ GÅNG I SVARTÅDALEN

Traditionell Julmarknad på Västerfärnebo Gammelgård lördag 2 december kl 11.00-15.00.

Drygt 20 hantverkare och odlare säljer sina
produkter, julklappslotteri, julfika, varmkorv.
Loppis är öppet. Tomten kommer kl 14.00.

Välkomna!

Västerfärnebo Hembygdsförening

Länsstyrelsen
Västmanlands län

SALA
KOMMUN

SHE

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉAMBETET

Studieförbundet
Vuxenskolan

PÅ GÅNG I SVARTÅDALEN

Nästa år kommer vi att ha föreläsningar under vinter/höst med
början 2 februari på temat "Västerfärnebo 1924". Vi kommer även att
fira "Svartådalshelgerna" sista helgen i juli och de tre första helgerna
i augusti. Nu gäller det att planera tillsammans och skruva till det lite
extra. Du kan redan nu läsa på www.sala400.se om arrangemangen.
Mer text kommer till allt eftersom programmen blir klara.

Text: Ingmari Wistrand Martinsson

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Vilket år. Torka, översvämningar, svinpest. Vad kan man säga, annat än att konstatera att alla boende och verksamma i Svartådalens inte är särskilt lättknäckta. Och ännu en gång visar det sig att landsbygden till stora delar får klara sig själv. Stat och kommun har helt enkelt inte förmåga att hantera landsbygdens verklighet. Vad det beror på och vad man ska göra åt det är stora frågor som inte har några enkla svar, andra än att den urbanisering som inleddes under industrialismen, och som för all del bidragit med mycket gott, helt har sparat ur. Inte bara i form av att service och makt koncentreras till städer, utan främst i den totala alienationen från förutsättningarna för den landsbygd som förser ALLA med mat, energi och råvaror. Det är dessa frågor som gör att vår förening är viktigare än någonsin. Den är ett sätt att kanalisera tankar, idéer och projekt där vi själva skapar den landsbygd vi vill ha. Den är ett sätt att se till att vi inte glöms bort. Den är ett sätt för oss att hålla samman i Svartådalens.

I föreningen har vi haft ett tungt år ekonomiskt, men så här mot slutet av verksamhetsåret ser det betydligt ljusare ut! Vi betalar nu våra räkningar i tid, och vi har driften av föreningen säkrad för åtminstone tre år framåt, tack vare Sala kommuns beslut om driftsbidrag för åren 2024-26. Det är vi mycket tacksamma för. För vi har mycket att göra:

– Några nya projekt är under bearbetande, och syftet med dessa är att vi ska stärka bygden som helhet. Vårt fokus kommer ännu tydligare att vara samhällsnytta för oss som bor här!

– Sala kommuns nya översiktsplan är nu antagen. Vi kommer noggrant följa de delar som gäller oss i Svartådalens, och verka för att de planer som läggs fram i planen också blir verklighet.

– Vi vill bli bättre på att kommunicera med alla i bygden. Hjälp oss gärna hur, vi har förstås en del idéer som vi arbetar med men ni alla vet ju bäst hur ni själva vill ha information och/eller vara delaktiga.

Alla som vill är varmt välkomna att engagera sig i föreningen. Det finns massor att göra, stort som smått. Men det viktigaste är inte exakt vad som görs. Det viktigaste är att vi har en gemenskap för bygdens bästa, och det får vi bara som vi hjälps åt!

Som vanligt går det bra att när som helst kontakta mig om ni har frågor eller synpunkter kring föreningens verksamhet (tel: 070-574 66 83, epost: johan.ostlund@giersbo.se).

Svartådalens Bygdeutveckling önskar alla en trevlig kommande adventstid!

Johan Östlund

Ordförande i Svartådalens
Bygdeutveckling

Västerfärnebo AIK

Gokväll. Då kan vi summera 2023. Vill tacka alla, ingen nämnd ingen glömd. Våra herrar ramlade tyvärr ur div 3 och får spela i div 4 Västmanland nästa år. P12 har tagit många fina skalper trots att man inte räknar målen. Mix 13-16 har även dom gjort bra ifrån sig. Inför 2024 har vi redan nu startat ett mix födda 18-20. Dom tränar i bygdegården söndagar 10-11. Ledar Tim, Jennifer och Sophia. Mix13-17 tränar i bygdegården söndagar 11-12. Tränare Andreas. Damerna hoppas också på några nyförvärv så dom kan få ihop ett lag. Herrarna är ju även regerande mästare i Sala FFs julcup.

Hoppas på återseende.
Hasse Andersson

Svartådalens Bygdeutveckling är en ekonomisk förening som arbetar för att hålla vår bygd levande. Svartådalens innefattar Västerfärnebo och Fläckebo socknar samt omgivande områden.

Föreningen startades med målet att se till att bygden har tillgång till bra service, verka för att hålla skolor levande och arbeta för att samarbetet mellan markägare, boende, föreningar och företag ökar. Vårt huvudmål är att vår bygd alltid ska vara levande och attraktiv att bo i och besöka.

Exempel på vad vi i föreningen gör:

- Tar hand om skötsel av leder för vandring, cykling och kanot.
- Driver utvecklingsarbete och lyfter fram frågor som är viktiga idag och för framtiden till kommunala politiker, som bredband, skola, boende, energi, postservice och samhällsservice.
- Driver webbplatsen: svartadalen.se samt Facebooksidorna: "Svartådalens", "Vi i Svartådalens" och "Svartådalens Natur och Kulturcenter".
- Driver Svartådalens Besökscenter med information om bygden, samhälls- och turistinformation.
- Arbetar med utveckling av Svartådalens Natur- och Kulturcenter och Svartådalens Friluftsområde.

Tillsammans håller vi landsbygden levande, kontakta oss gärna med förslag som kan göra bygden bättre!
Mejl: info@svartadalen.se

Vi som arbetar i styrelsen:

Johan Östlund, ordförande
070-574 66 83

Ann-christin Korths-Aspegren
vice ordförande 070-336 84 76

Ingmari Wistrand Martinsson,
sekreterare 076-806 42 80

Ledamöter:

Kjell Eklund
Johan Eklöf
Daniel Torberger
Jenny Westerback
Lennart Westerdahl
Benedikte Jakobsen, adjungerad kassör

Kontakta oss gärna om det är något du undrar eller har synpunkter på.
mejla till: styrelsen@svartadalen.se

Bankgiro: 5399-2731
Swish: 123 608 34 48

Kulturföreningen Kilbolokalen

Svartådalens
Bygdeutveckling

Kilbolokalen

Julkonsert

Gitarren & Vi

Kajsa - sång

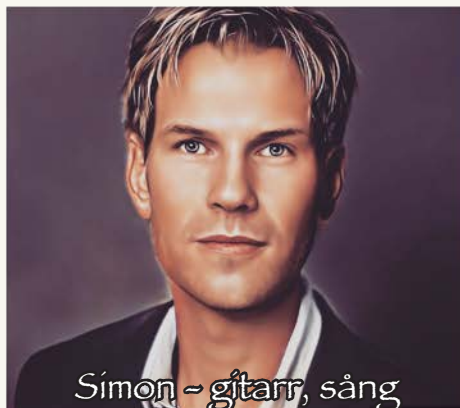
Gunilla - sång

Moa - sång

Andreas - gitarr

Simon - gitarr, sång

Kilbolokalen, Västerbykil
Söndag 17 december, kl 18.00

Pris: 130 kr

Fika ingår

För bokning av biljetter ringar ni 0224-701 76.

PM via Facebook går också bra.

För barn/ungdom upp till 20 år är priset 60 kr.

Betalning sker på plats.

Färnbo Byalags första Halloweenfest

Sista söndagen i oktober invaderades Bygdgården av spöken, vampyrer, monster, fladdermöss och spindlar. En och annan häxa hittade också hit. Det hindrade dock inte ca 50 barn och många vuxna att våga sig till Färnbo Byalags första Halloweenfest. Många olika aktiviteter fanns så som halloweenpyssel, ansiktsmålning, dricka Vampyrbål, äta läskig godis och framför allt spökhistorier och spökvandring i mörka skogen.

Stort tack till alla medhjälpare och alla deltagare som bidrog till festligheterna!

Översvämning 1950 saxat från VLT

Tusen tunnland under vatten i V. Färnebo, översvämning även på invallade områden

Kommer vattnet att rinna undan i tid, så att vårsådden inte blir fördröjd? undrar Manne Johansson och f.d. hemmansägare Emanuel Wistrand, som är lite bekymrad för förstaårsvallarna, vilka står under vatten. Till höger Eskil Fernros vid en av de två pumpar, som går natt och dag och pumpar ut 18 kbm i minuten.

Översvämningar hör till traditionen i Väster Färnebo så här på vårkanten. Nu liksom förr om åren står minst ett tusen tunnland självbärande ängsmark under vatten i Islingby, Ösby och Hedbo, ingen sörjer så mycket över den saken, det är vanligt varje år, många anser t.o.m. att översvämningen är bra. Det växer så mycket bättre efteråt på ängarna. Men i år håller sig inte översvämningen enbart till traditionen. Även i Norr Gerdsbo, Hällby, Hönsjöfors och Ål ligger stora områden under vatten. Det är betänkligare, för där har vattnet trängt in över invallade områden, där ängsmarken förvandlats till odlad jord. Vattnet går hårt åt förstaårsvallarna, som det inte blir mycket kvar av, och de jordbrukare, som sått höstvetete, får bereda sig på att så om.

Östringby naturreservat

Den första guidade turen i den nya naturreservatet i Östringby var den 17 augusti i år. 20 förväntansfulla personer från Fläckebo hembygdsförening samlades vid den nya rastplatsen med tillhörande parkering för att delta i utflykten. Från utsiktsplattformen med räcken och bänkar var utsikten magnifik, man kunde blicka långt bort över den översvammade Rörbosjön och grönskande ängar. Kvällen var solig och varm, så efter flera regniga dagar var det skönt att sitta på bänkarna och lyssna på Jacob från Länsstyrelsen som informerade om naturreservatet.

Jacob berättade att reservatet är 117 hektar till ytan och täcks mestadels av gammal granskog. Sällsynta växter finns i skogen: knärot – en oansenlig liten vit orkidé, nästrot – en annan kortväxt, gul orkidé som inte behöver klorofyll för att utvecklas, dofttaggsvamp – en rufsigt vit svamp med kort fot, olika sorter gråa lavar och silvriga gräddtickor på gamla nedfallna granstammar. Syftet med att ha vissa områden som naturreservat är att bevara gammelskogen för att skydda de sällsynta arterna.

Efter den sakliga informationen om naturreservatet var det dags att bege sig ut i skogen med målet att nå den högsta punkten i Fläckebo, Kronmossborgen 122 m ö h. Träden med orangea ringar visade var stigen gick, det fanns nya spänger över vattenfyllda diken. Terrängen var varierande, lite rötter här och var, för det mesta var det torrt men emellanåt fick man gå i vatten. Stigen var inte så brant men ändå gick uppåt. Höga träd, nedfallna träd, mossbevuxna runda stenar, enorma ormbunkar – allt så grönt och orört som i en sagovärld. Trots att vandringsringen inte var så lätt och deltagarnas medelålder ganska hög ville alla fortsätta uppåt stigen för att komma till Kronmossborgen.

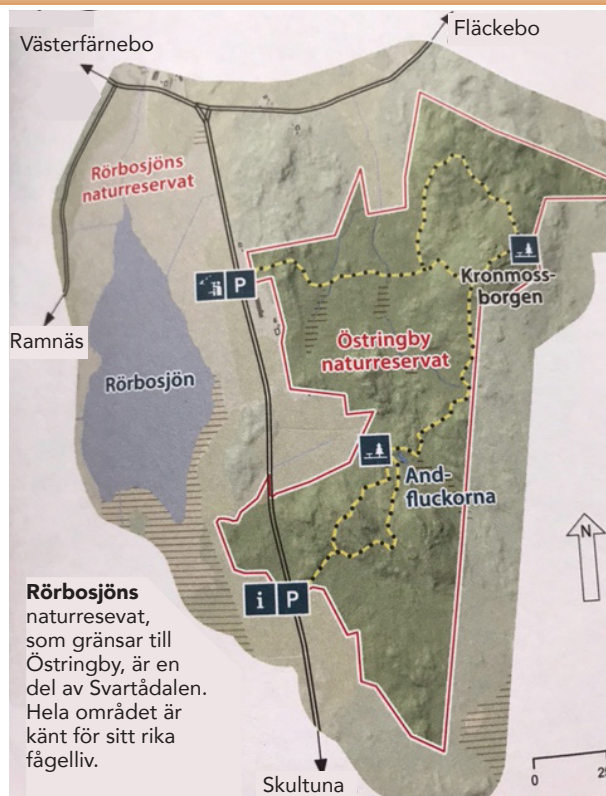
På vägen dit hittade Jacob flera av de sällsynta växterna som han visade för besökarna, så det var roligt att få lära sig något nytt, något som man annars inte skulle kunna lägga märke till själv.

Före det allra sista målet för vandringsringen mot toppen passerade man klapperstensfältet, stora stenar med vita lavar. Förr i tiden, under slutet av Istiden låg dessa stenar under vatten.

När man nådde toppen av Kronmossborgen kunde man slå sig ner på rastplatsen titta på knotiga tallar och lågvuxna granar och njuta av naturen. Detta fick jag berättat för mig för att jag och 3 av de andra deltagarna stannade vid klapperstensfältet.

Det var roligt att delta i denna utflykt som avslutades med ett tack till guiden och fika. En sådan utflykt kan varmt rekommenderas! Man kommer ut i den trolska skogen infinder lugnet, känner på skogsdofterna, och lyssnar på tystnaden.

Text: Natalija von Knorring

Rörbosjöns naturreservat, som gränsar till Östringby, är en del av Svartå dalen. Hela området är känt för sitt rika fågelliv.

Fotona här till höger (3 st) är från "Utflyktsguiden" utgiven av Länsstyrelsen i Västmanlandslän, dec. 2022.

MOSSIGA STENAR.

Gammal granskog med stora stenblock är en av de miljöer du passerar om du följer den markerade vandringsleden

Öppettider över helgerna

Vi håller stängt över jul för att vår personal ska få välbehövlig ledighet. Vi har öppet i mellandagarna och över nyår, sedan stänger vi ett par veckor för städning och småfix och öppnar igen fredag 12 januari.

Du hittar våra öppettider för gym, bad m.m. på www.satrabrunn.se/spa/oppettider-i-badhuset

Vi önskar alla härliga vinterhelger framöver!

BRUNNsmuseet SÄTRA BRUNN

Vi har stängt och arkiverat sommarutställningen på Henschens badhus, även lilla utställningen på Mellantorpet. Vi tackar alla som har visat intresse för Sätra Brunnns historia. Utställningarna öppnar igen i maj 2024. Men besök vår hemsida, där finns det mycket att upptäcka! www.brunnsmuseet.se

Brunnsmuseets e-böcker

Vi arbetar ständigt för att tillgängliggöra kulturarvet Sätra Brunn. Vi gör detta bl.a. genom att digitalisera, bearbeta och återpublicera litteratur som e-böcker.

Hittills har Brunnsmuseet tillgängliggjort böcker av major Petrus Tersmeden, cirkelledaren Dagny Larsson, Västerfärnebo-dottern Ruth Rosenius-Högman och arkitekten Ove Hidemark. Vi har nu lagt ut hela jubileumsboken Sätra Brunn 300 år.

Du kan läsa alla e-böckerna på din dator, surfplatta eller mobiltelefon.

E-böckerna är helt kostnadsfria.

Ladda ned böckerna via vår hemsida eller denna QR-kod:

Brunnsmuseets nyhetsbrev

Brunnsmuseets nyhetsbrev ges ut regelbundet under hela året.

I nyhetsbrevet får du alltid senaste nytt om vår verksamhet och spännande berättelser från brunnens historia. Vi ger kontinuerligt uppdateringar om våra pågående och kommande kulturarvsprojekt och exklusiv tillgång till våra kommande arbeten. Registrera din e-postadress på vår hemsida eller direkt på brunnsmuseet.substack.com.

Se till att du inte missat något! Prenumerera på Brunnsmuseets nyhetsbrev via denna QR-kod:

Följ @brunnsmuseet via sociala medier

I SAMARBETE MED:

 Folkuniversitetet
Kursverksamheten vid Uppsala universitetet

 ArbetSam

 Sätra Brunnns Vänner
SÄTRA BRUNNS VÄNFORENING

 SÄTRA BRUNN
Sedan 1700

Brunnsmuseet, Urban Hjärnes väg 5,
733 95 Sala • www.brunnsmuseet.se

Ett nätverk med Kraft & Energi

Just nu är det spännande tider i nätverket av företagare som gått ihop för att etablera Svartådal som en hälsodestination. En projekttid för gemensam marknadsföring börjar gå mot sitt slut och det är dags att sätta formen för det fortsatta, långsiktiga arbetet.

Det är en inte helt enkel uppgift eftersom de olika deltagarna har väldigt olika förutsättningar. Vissa har sina företag på hobbynivå medan andra har ambitionen att kunna leva på sin verksamhet. Så, för att skapa en strategi för detta har nätverket enats om att ta extern, professionell hjälp och detta av Amanda Gibbs Sjödin.

Amanda bor sedan 1,5 år tillbaka i Västerfärnebo och har en bakgrund inom försäljning, marknadsföring och projektledning internationellt. Hon har ett intresse för hälso- och hållbarhetsfrågor, har nyligen studerat till hälsoinspiratör på Tärna Folkhögskola och studerar för närvarande hållbar utveckling på Uppsala Universitet.

Tillsammans har vi konstaterat att hennes erfarenheter och egenskaper matchar nätverkets aktuella behov väl och nu följer en period av aktivt arbete med analys och strategi. Vi kommer återkomma framöver med resultatet

och hoppas därmed kunna knyta fler intresserade deltagare med intresse av hälsofrågor till oss.

Ett av samarbetena inom nätverket Hälsodestination Svartådal

- Eftermiddagar för Vila & Energi

I hälsodestinationsnätverket finns flera sjuksköterskor, med vitt skilda specialiseringar men med en gemensam tro på kraften i att komma ut till naturnära platser, bort från städernas stress och brus. I det här samarbetet har två av dem slagit sina påsar ihop, Mandy de Jong och Linda Jax, med företagen Edens Garden respektive Nära Livet. Under tre höstlördagar har de hållit gemensamma tillfällen med några av sina respektive aktiviteter för hälsa - qigong och klangmeditation. Platsen för detta har varit den fantastiska nyrenoverade studion på Mandys och hennes man Johns gård, Edens Garden.

Under eftermiddagarna har deltagarna guidats in i återhämtning och djupavslappning med hjälp av qigongens enkla, flödande rörelser och följande kravlös klangmeditation och det har även ingått en stund med te och tillbehör. Deltagarna har efteråt beskrivit att de har uppskattat innehållet och gemenskapen mycket, och att de har känt sig avslappnade i både sinnen och kroppen.

Linda och Mandy planerar för fortsatt samarbete, närmast en Eftermiddag för julfrid den 10 dec. Till nästa år kommer de även prova upplägg med övernattnings. Om du tror att något av deras evenemang skulle vara något för dig: se till att följa dem på sociala medier för att inte missa deras aktiviteter.

Ceders
ADVOKATBYRÅ

 MELLANSKOG

Sala Sparbank
skapar växtkraft

Svartådalens Bygdeutveckling

Vill du bli medlem?

Företag, förening och privatperson.
Bli medlem i Svartådalens Bygdeutveckling ekonomisk förening!
Medlemsavgiften på 300 kronor per år betalas in till Bankgiro 5399-2731.
En engångsinsats på 2000 kronor tillkommer. Den betalar du in samtidigt med inbetalningen av din första medlemsavgift.

Vill du bli företagssponsor?

Vill du bli företagssponsor och stödja vårt arbete skulle det vara varmt uppskattat!
Skicka ett mejl till styrelsen@svartadalen.se så skickar vi avtalshandlingarna och berättar mera om marknadsföringen ni får, eller läs mera på: www.svartadalen.se

Vill du bli volontär?

Vill du hjälpa till som volontär? Anmäl gärna ditt intresse med namn, telefonnummer och mejl till styrelsen@svartadalen.se.

Företagssponsorer

- Ceders Advokatbyrå AB
Tel. 0224-170 86

- Fallängetorp AB
Tel. 070-736 36 82, 073-091 87 81
www.fallangetorp.se

- Mellanskog Ekonomisk Förening
Tel. 010-482 80 00
www.mellanskog.se

- Sala Sparbank
Tel. 0224-850 00
www.salasparbank.se

Vi är mycket glada och tacksamma över ert stöd till verksamheten för bygden!

I KORTHET

Släkt- och bygdeforskningen

Hösten har visst regnat bort. Än har jag inte kommit igång med släkt- och bygdeforskningen som jag tänkt. Du som vill vara med kan höra av dig till mig ingmari@vasterfarnebo.se eller ring 076-806 42 80.

Material som text och bild till nästa nummer av Vårt Svartådalens ska vara inskickat senast söndagen den 21 januari 2024 till styrelsen@svartadalen.se

Ingmari
Wistrand Martinsson
Styrelsen i Svartådalens
bygdeutveckling

Stort tack till våra bidragsgivare till Vårt Svartådalens #19:

- Färnbo Byalag
076-806 42 80
- Sven Entersten
- Anemone skog
070-363 84 94
- Mälby Grus AB
0224-702 70
- Normans Entreprenad
072-519 08 30
- Västerfärnebo Elektriska AB
0224-74 00 60
- Timmer, Trä & Glas i Västmanland AB
Timmertraglas.se

STÖTTA SVARTÅDALEN!

Vi behöver bli flera som stödjer bygden, detta kan du göra genom att bli medlem i Svartådalens Bygdeutveckling.

Medlemsavgiften är 300:-/år plus en engångsinsats på 2 000:-. Engångsavgiften återbetalas när medlemskapet avslutas.
Medlemsavgiften betalas genom Bankgiro 5399 – 2731, mejla dina, företagets eller föreningsuppgifter till styrelsen@svartadalen.se.

Uthyrning av möteslokal

Medlemsföreningar och medlemsföretag i bygden kan hyra Svartådalens Bygdeutvecklings möteslokal inklusive pentry med möjlighet till kaffebryggning, pris 300 kr. Övriga föreningar och företag i bygden, pris 600 kr. Bokning sker genom Kjell Eklund kjell@svartadalen.se eller Ingmari Wistrand Martinsson 076-806 42 80 eller mejl till ingmari@vasterfarnebo.se